

Kultūras ministrija

Projekta „Latvijas romu platforma III: sadarbības un līdzdalības veicināšana” aktivitāte: ārējā eksperta secinājumi

Dana Didžus

Rīgā, 2019.gada 3.jūlijā

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Šis pasākums ir īstenots projekta „Latvijas romu platforma III: sadarbības un līdzdalības veicināšana” ietvaros” (līgums Nr.792550-NRP3-LV) ar Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība 2014 – 2020” finansiālo atbalstu. Par pasākuma saturu atbild Kultūras ministrija, un tajā nav atspoguļots Eiropas Komisijas viedoklis.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Reģionālo ekspertu romu jautājumos sanāksme un labās prakses vizīte Maltas pagastā (Rēzeknes novadā) un Viļakas novadā

Ieguvumi un labā prakse:

- Ģimenes asistenta labā prakse, kas sniedz palīdzību iemaņu apgūšanā un palīdz izvairīties no bērnu nokļūšanas aprūpes centros, novērš vardarbības iespējas. Ģimenes asistents nav sociālais darbinieks, bet uzticams cilvēks ar labu reputāciju.
- Ir pozitīvi novērtējama arī labā prakse Maltas vidusskolā, kas veicina romu nodarbinātību. Piemēram, skola ir darba vieta romiem - strādā virtuvē un par apkopējiem.
- Lai veidotu izpratni par dažādību un kultūras dialogu, ir nepieciešama plašākas informācijas sniegšana un aprite, piemēram, labs piemērs ir Viļakas skolā īstenotais zīmējumu konkurss “Manā skolā mācās čigāni.”

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Izaicinājumi un ieteikumi tālākajai darbības attīstībai:

- Ņemot vērā to, ka Viļakas novadā daudziem romiem ir piešķirta invaliditāte, vajadzētu pievērst uzmanību veselības aprūpes atbalsta sniegšanai.
- Plānojot romu mediatora darbību Rēzeknes novadā un Viļakas novadā, viens no uzdevumiem būtu atbalsts piecgadīgo un sešgadīgo bērnu apzināšanā un informēšanā nepieciešamībai pieteikties mācību uzsākšanai izglītības iestādēs.
- Izskatīt iespēju piemērot labo praksi no Maltas pagasta un Viļakas novada (ģimenes asistenta prakse; pašvaldības atbalsts romu biedrībai; individuālā atbalsta sniegšana romu iedzīvotājiem, īpaši bērniem un jauniešiem; skolas un romu kopienas sadarbība caur romu uzticamo personu) citos Latvijas pilsētu un novadu pašvaldībās.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Seminārs „Sievietes kopienās un darbībā” romu sieviešu kapacitātes stiprināšanai un līdzdalības veicināšanai

Ieguvumi un labā prakse:

- Seminārā tika piedāvāts ļoti sabalansēta un bagāta programma, kas palīdzēja celt romu sieviešu pašapziņas līmeni, sava laika un resursu plānošanas spējas, iemācīties ar stresa pārvarēšanas pieejām un veselīgā dzīves veida ieguvumiem.
- Semināra laikā tika izstrādāti seši projektu idejas un to īstenošanas plāni. Piemēram, ideja par romu festivālu organizēšanu, pasaku un dziesmu grāmatu veidošanu, praktisku iemaņu apmācībām (darbs ar kases aparātu), romu līdzdalība pilsētas talku organizēšanā un vides sakārtošanā, kā arī idejas par starpkultūru vakariem, deju un mūzikas ielu kampaņām un TV talantu konkursiem.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Darbnīca “Sāre Khetene 2019” romu jauniešu kapacitātes stiprināšanai

Ieguvumi un labā prakse:

- Facebook tīmeklī ir izveidots “Sāre Khetene” romu jauniešu interešu grupa, kurā romu jaunieši var apmainīties ar informāciju, aktualitātēm un projektu idejām, uzdot jautājumus jauniešu organizācijām, kā arī vienkārši tīkloties.
- Apkopotas romu jauniešu projektu idejas par aktivitātēm veselības jomā, piemēram, organizēt sporta aktivitātes, novērst interneta atkarību un izveidot romu ansambli.
- Sniegta informācija par brīvprātīgā darba priekšrocībām jauniešiem.

Izaicinājumi un ieteikumi tālākajai darbības attīstībai:

- Nākošajā gadā jauniešu darbnīcā tiks aicināti jaunieši no Lietuvas un Igaunijas, kas paver iespēju rakstīt kopīgus projektus.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Romu mediatoru pieredzes apmaiņas seminārs Rīgā

Ieguvumi un labā prakse:

- Romu mediatori pēc pagājušā gada ieteikumiem ir apmeklējuši apmācības kursu “Komunikācijas kompetence: kā sarunāties, saprasties un sadarboties”, lai uzlabotu komunikāciju un sava darba rezultātu prezentēšanu.
- Nodrošināts līdzfinansējums Ventspilī un Jelgavā mediatoru darba darbībai.

Izaicinājumi un ieteikumi tālākajai darbības attīstībai:

- Attīstīt romu mediācijas praksi citās pašvaldībās – Viļakā un Tukumā.
- Pašvaldību darbiniekiem bija salīdzinoši grūti aizpildīt mediatora darbības izvērtēšanas anketas, jo katrs var sniegt informāciju par savu darbības lauciņu, savā jomā.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības
programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Seminārs “Latvijas romu kultūru izpausmju dažādas sejas” Rīgā

Ieguvumi un labā prakse:

- Paši romi varēja vairāk uzzināt par romu personībām, to daiļradi, kā arī par autentisku romu kultūru un to atspoguļojumu publiskajā telpā (arī filmās).
- Pateicoties semināram, tika uzlabota dažādu tautu sadarbība, veicināta romu pilsoniskā līdzdalība un attīstīta sadarbība ar ne-romu aktīvistiem – muzikologi Ievu Tihovsku, pētnieci, folkloristi Māru Vīksnu, Kino muzeja speciālistu Juri Freidenbergu, biedrības Radošā apvienība jauniešiem “Trepes” vadītāju Ramonu Liepiņu u. c.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Izaicinājumi un ieteikumi tālākajai darbības attīstībai:

- Attīstīt sadarbību starp romu aktivīstiem un folkloristi M.Vīksni, lai atšifrētu un pārrakstītu pieejamo materiālu.
- Dziesmu ierakstīšana. Izskatīt iespēju iedziedāt dziesmas, kuras dziedājuši romu cilvēki, lai tās pašas dziesmas iedziedātu viņu pēcteči.
- Lietuvā pastāvoša labā prakse būtu noderīga Latvijai, piemēram, apmācību organizācija romu mūziķiem kvalifikācijas paaugstināšanai, regulāri nodarbinātības pasākumi romiem no Nodarbinātības aģentūras, kultūras atbalsta un informējoši pasākumi par romu genocīdu.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības
programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Romu NVO pārstāvju projekta pieteikumu izstrādes un īstenošanas apmācības

leguvumi un labā prakse:

- Apmācības laikā bija notikusi Kurzemes un Zemgales novada labās prakses apmaiņa un popularizēšana projektu rakstīšanā un projektu īstenošanā.
- Apmācību laikā tika veidoti konkrēti projektu pieteikumi, piemēram, Valmieras pilsētā plāno veidot un tulkot romu valodā dziesmu grāmatu.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Izaicinājumi un ieteikumi tālākajai darbības attīstībai:

- Projektu atskaišu sagatavošana ir grūtākais projekta īstenošanas un administrēšanas posms.
- Projektu nosaukumos nav ieteicams likt gada skaitļus, it īpaši ja projekts sākas vienā gadā un beidzās - nākamajā.
- Rakstot projekta pamatojumu, ir obligāti jāizmanto pieejamie statistikas dati, kas raksturotu projekta pieteikumā pieteikto problemātiku, ko ar projekta īstenošanas palīdzību organizācija plāno uzlabot vai atrisināt.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības
programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Tematiskā diskusija ”Romu integrācijas politikas īstenošanas koordinācijas prakses valstīs ar nelielu romu iedzīvotāju skaitu”

Ieguvumi un labā prakse:

- Lietuvā pastāvoša labā prakse būtu noderīga Latvijai, piemēram, apmācību organizācija romu mūziķiem kvalifikācijas paaugstināšanai, regulāri nodarbinātības pasākumi romiem no Nodarbinātības aģentūras, kultūras atbalsta un informējoši pasākumi par romu genocīdu.
- Vislabākā romu integrācijas prakse dalībvalstīs ar nelielu romu iedzīvotāju skaitu ir romu mediatori, no kuriem aptuveni 70 % ir skolu mediatori.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības
programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Izaicinājumi un ieteikumi tālākajai darbības attīstībai:

- Sadarbībā ar romu ģimenēm un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem būtu jārisina agrīno laulību problēma, kas ir izplatīta tradicionālajās romu ģimenēs. Šis fenomens būtu rūpīgi jāizpēta pirms attīstīt konkrētas darbības un stratēģijas.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Vispārējie ieguvumi

- Romu platformas projekta pasākumi ietekmējuši romu aktīvu iesaistīšanos pilsoniskā sabiedrībā un stiprināja vietējo pašvaldību pārstāvju uzticēšanos romiem.
- Novērojama aktīvā romu jauniešu līdzdalība un sniegta informācija par brīvprātīgā darba priekšrocībām.
- Prezentēts informatīvs buklets „Ieskats Latvijas romu kultūrā”, kurā vieglajā valodā ir aprakstīta Latvijas romu kultūras vēsture, kā arī izcelti izcili romu kultūras darbinieki un aktīvisti, un viņu devums Latvijas romu kultūras mantojuma saglabāšanā.
- Vislabākā romu integrācijas prakse dalībvalstīs ar nelielu romu iedzīvotāju skaitu ir romu mediatori, no kuriem aptuveni 70 % ir skolu mediatori.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Vispārējie ieguvumi

- Iesaistoties Erasmus+ programmā jauniešiem ir iespēja ne tikai studēt ārzemēs, bet arī iesaistīties organizāciju mentoringā aktivitāšu vadīšanai.
- Romu mediators veicina labāku un efektīvāku piekļuvi dažādiem pakalpojumiem, ko nodrošina pašvaldības un valsts pārvaldes institūcijas (aģentūras), kā arī pie dažādiem ESF atbalsta projektiem, kā, piemēram, pie projekta „Pumpurs” atbalsta.
- Attīstīta sadarbība starp romu mediatoru un romu biedrībām Latvijā, un organizēti kopīgie pasākumi, iesaistot pēc iespējas vairāk romu, ņemot vērā to kultūras īpatnības un sociālo stāvokli.
- Pozitīvs ieguvums ir sociālo darbinieku un skolotāju iesaiste dažādu projektu aktivitātēs, lai pilnveidotu zināšanas, kā integrēt skolās vairāk bērnus ar īpašajām vajadzībām.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Vispārējie izaicinājumi

- Latvijas pašvaldībās darbojas **tikai 4 romu mediatori.**
- Ir **romu politiķu, žurnālistu un aktīvistu trūkums.**
- **Sekot līdz bērnu mācībām speciālajās mācību programmās,** jo, pēc IZM pārstāves sniegtās informācijas, joprojām daudz romu bērnu mācās speciālajās programmās, un no 2020. gada speciālajās mācību iestādēs mācīsies tikai tie bērni, kam ir garīga rakstura atpalcība, nevis bērni ar mācību traucējumiem.
- Latvijas novados lielākās problēmas romu jautājumos ir **saistītas ar nodarbinātību un sabiedrībā pastāvošiem stereotipiem pret romiem.**

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Vispārējie izaicinājumi

- **Datu trūkums** par romu situāciju pamatjomās traucē rezultātu novērtēšanu.
- **Romu aktīvistu trūkums un vāja pilsoniskās sabiedrības darbības kapacitāte un spējas.** Romiem ir ļoti zema motivācija savu nevalstisko organizāciju dibināšanā.
- Izveidot atbalsta mehānismu, lai **romu ģimenes atbildīgāk nodrošinātu finanšu plānošanu, un samazinātu aizdevumu pakalpojuma izmantošanu.**

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Vispārējie ieteikumi

- **Attīstīt romu mediācijas praksi citās pašvaldībās**, paturot redzeslokā šādus jautājumus: vecāku izglītošana , bērnu aprūpe un izglītības, un nodarbinātības veicināšana , bērnu tiesību aizsardzība, situācijas noskaidrošana par ģimeņu aizbraukšanu uz ārzemēm un veselības jautājumi, iesaistīšanās ESF projekta līdzfinansētajās aktivitātēs, integrācijas, ciešākas sadarbības un kontaktu veidošana ar konkrētas jomas pārstāvjiem, un īpaši ar sociālo dienestu, krīzes centru un izglītības iestāžu speciālistiem.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Vispārējie ieteikumi

- **Aktīvo romu sieviešu tīklojuma izveide** pārstāvniecībai Eiropas romu sieviešu tīklā.
- Citā pašvaldībām ir jāizskata iespēja **nodrošināt tikšanās telpas romu mediatoram**.
- Projektu rakstīšana un īstenošana ir viena no tām metodēm, kas palīdz piesaistīt vairāk romu tautības pārstāvjus dzīves kvalitātes uzlabošanai un pilsoniskās sabiedrības apziņas veicināšanai.

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības
programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Paldies par uzmanību!